

Μιχάλης Ι. Αργυρίδης

Άλκη Ζέη – Η τέχνη του να μιλάς στα παιδιά με «έντιμο» τρόπο

Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 2012, σελίδες 120

Ο Μιχάλης Αργυρίδης πέρα από άριστος παιδαγωγός -που μας κληροδότησε συνταξιοδοτούμενος πληθώρα εφαρμοσμένων ιδεών για την προώθηση της βιβλιοφιλίας στο Δημοτικό σχολείο- είναι συνάμα και εμβριθής ερευνητής και γνώστης της παιδικής λογοτεχνίας. Προσφάτως μάλιστα ήρθε με ένα νέο του πόνημα, να κάνει κοινωνούς τους δασκάλους -και όχι μόνο- στους επιτυχημένους κώδικες αφήγησης της συγγραφέως Άλκης Ζέη.

Ο υπότιτλος του βιβλίου *Η τέχνη του να μιλάς στα παιδιά με «έντιμο» τρόπο* αποδεικνύει το εξόχως διερευνητικό της προσπάθειάς του και οριοθετεί ξεκάθαρα το θέμα του ως μια ιδιότυπη μονογραφία. Ταυτόχρονα όμως ο τίτλος αυτός υποκινεί προσδοκίες για άντληση παρααινέσεων και «συμβουλών» παιδαγωγικού χαρακτήρα, για οποιονδήποτε εξ επαγγέλματος ή εξ ιδιότητος έρχεται σε διαδραστική επαφή με παιδιά (εκπαιδευτικός, συγγραφέας, θεατρικός, καλλιτέχνης κ.ά.). Εδώ ακριβώς θα έλεγα πως εντοπίζεται η μέγιστη αξία χρήσης της συγκεκριμένης αυτής μελέτης του Μιχάλη Αργυρίδη.

Ως επιμέρους μονογραφία πάνω στο έργο της Άλκης Ζέη, εντυπωσιάζει με τη «χειρουργική» προσέγγιση όλων των μυθιστορημάτων της συγγραφέως και με τον εντοπισμό δεκάδων αφηγηματικών στιγμών, όπου αποδεικνύεται «η τέχνη της να μιλά στα παιδιά με “έντιμο” τρόπο». Ο Μιχάλης Αργυρίδης παραθέτοντας πλήθος αποσπασμάτων, καταδεικνύει με ευστοχία ότι η καταξιωμένη συγγραφέας, αν και «τολμά» να καταπιάνεται στη μυθοπλασία της με θέματα «ταμπού» της νεότερης ιστορικής και κοινωνικής μας πραγματικότητας, όπως η Κατοχή, η Αντίσταση, τα Δεκεμβριανά, ο Εμφύλιος... αν και καταγράφει μέσω των περιπετειών των ηρώων της τραγικές όσο και σκληρές καταστάσεις που σημάδεψαν δυσάρεστα την κοινωνική ζωή της Ελλάδας, κατορθώνει να μην προκαλεί αποστροφή, να μη σοκάρει και οπωσδήποτε να μην κρίνεται ως μονομερής στην αντιμετώπιση καίριων ιδεολογικών ή αξιακών ζητημάτων που ακόμα διχάζουν σημαντικές ομάδες συμπολιτών μας.

Στο βιβλίο αναλύονται διεξοδικώς επτά τομείς, οι οποίοι αξίζει να προσεχτούν ιδιαίτερα, τόσο για την πληρέστερη κατανόηση του έργου της Άλκης Ζέη, όσο και για την εξαγωγή χρήσιμων (και χρηστικών) συμπερασμάτων για συγγραφείς και γενικότερα για δημιουργούς έργων που απευθύνονται σε παιδιά: «Η παιδική οπτική των πραγμάτων», «Η γλώσσα των ηρώων-παιδιών», «Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παιδιών-ηρώων», «Το χιούμορ», «Οι χαρακτήρες των παιδιών ηρώων», «Η βίωση της πραγματικότητας από τα παιδιά-ήρωες» και «Η διαχρονικότητα του έργου της Άλκης Ζέη».

Για «έντιμο» τρόπο παρουσίασης στα παιδιά ακόμα και των πιο δύσκολων όσο και «απαγορευμένων» ή σκληρών και δυσάρεστων θεμάτων, έχει μιλήσει ο Αμερικανός παιδοψυχολόγος και παιδαγωγός Jerome Bruner. Σύμφωνα με την επιστημονική του άποψη, όλα μπορούμε να τους τα πούμε, αρκεί να λάβουμε υπόψη μας και να σεβαστούμε τις ευαισθησίες της παιδικής ψυχής, αλλά και ό,τι τους πούμε να είναι προσαρμοσμένο στο γλωσσικό και στο νοητικό τους επίπεδο.

Αυτή την επιστημονική παιδαγωγική άποψη εφάρμοσε στην πράξη, από λεπτή διαίσθηση, η Άλκη Ζέη και μίλησε στα Ελληνόπουλα και στα παιδιά του Κόσμου με

«έντιμο» τρόπο. Αυτή την εντιμότητα της αναγνώρισαν -τιμώντας την- γενιές αναγνωστών της μέχρι σήμερα. Χάρη σε αυτήν της την εντιμότητα τα έργα της απέκτησαν φανατικούς αναγνώστες, καθιερώθηκαν στην εποχή τους και νίκησαν τον χρόνο, αποκτώντας τα εύσημα του κλασικού.

Ο Μιχάλης Αργυρίδης, βαθύς γνώστης τόσο των θεωριών και των συμπερασμάτων της παιδοψυχολογίας όσο και του συνόλου της λογοτεχνικής παραγωγής της Άλκης Ζέη, αναλύει διεξοδικά το έργο της, μας ξεναγεί στους αφηγηματικούς της δρόμους και ερμηνεύει τα τεχνάσματα, πάνω στα οποία στηρίζεται η «εντιμότητα» του τρόπου της να χειριστεί μεγάλες όσο και κρυμμένες ως τώρα ιστορικές αλήθειες, και να συναρπάσει τα παιδιά μας διηγώντας τες.

Είναι ένα καλαίσθητο και ως προς την εμφάνιση βιβλίο, εξωτερική και εσωτερική, (αξίζουν συγχαρητήρια στον εκδοτικό οίκο «Μεταίχμιο»), πολλαπλά χρήσιμο στους εκπαιδευτικούς, ευχάριστο και απλό στην ανάγνωσή του, χωρίς δυσνόητους όρους, νεολογισμούς και περιττολογίες (που δεν ξέρω γιατί, συνηθίζονται σε παρόμοιου είδους μελέτες...). Είναι ένα βιβλίο δημιουργικής γνωριμίας με το έργο της Άλκης Ζέη και οδηγός μαζί για την τέχνη να μιλάμε στα παιδιά με «έντιμο» τρόπο. Είναι ένα βιβλίο που αξίζει πραγματικά να βρίσκεται σε κάθε εκπαιδευτική -και όχι μόνο- βιβλιοθήκη.

Γιάννης Δ. Μπάρτζης
Δρ Λογοτεχνίας – Συγγραφέας